

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА, ПЕРЕДАНОГО ПОДРУЖЖЯМ ДЛЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

LEGAL REGIME OF PROPERTY TRANSFERRED TO SPOUSES FOR ENTREPRENEURIAL ACTIVITY: ANALYSIS OF JUDICIAL PRACTICE

Свистун Л.Я., к.ю.н.,

доцентка кафедри цивільного, господарського та екологічного права

Університет митної справи та фінансів

Статтю присвячено висвітленню проблем правового режиму майна, переданого подружжям для підприємницької діяльності, а також аналізу судової практики з цього питання. Розглянуто деякі питання здійснення спільної сумісної власності подружжя. Установлено, що Сімейний кодекс України не містить норм, які були б спрямовані на визначення правового режиму майна, переданого подружжям для підприємницької діяльності або для участі в підприємницьких товариствах, тому ці питання сьогодні потребують розв'язання.

Наголошується на необхідності враховувати, що кожен із видів і форм підприємницької діяльності, порядок формування майна підприємницьких товариств, обсяг прав та обов'язків його учасників мають суттєві відмінності, і це безпосередньо впливає на майнові відносини подружжя.

Зокрема, досліджено проблему відчуження частки корпоративних прав одним із подружжя під час розгляду справи судом. Водночас інший із подружжя не позбавляється права претендувати на компенсацію $\frac{1}{2}$ від вартості частки майна товариства відповідно до частки другого з подружжя у статутному фонді цього товариства.

Майно фізичної особи – підприємця може бути об'єктом спільної сумісної власності подружжя і предметом поділу між кожним із подружжя з урахуванням загальних вимог законодавства щодо критеріїв визначення правового режиму спільного сумісного майна подружжя та способів поділу його між кожним із подружжя. Майно фізичної особи – підприємця, яке використовується для її господарської діяльності, вважається спільним майном подружжя, як і інше майно, набуте в період шлюбу, за умови, що воно придбане за належні подружжю кошти.

Проаналізовано, що якщо один із подружжя, будучи учасником господарського товариства, вносить до статутного капіталу майно, яке є спільною власністю подружжя, то в іншого з подружжя виникає право вимоги виплати компенсації $\frac{1}{2}$ від вартості частки майна товариства відповідно до частки другого з подружжя у статутному фонді.

Ключові слова: спільна сумісна власність подружжя, підприємницька діяльність, корпоративні права, господарські товариства, сімейне законодавство України, спільне майно подружжя.

The article is devoted to the problems of the legal regime of property transferred to spouses for business activities, as well as the analysis of case law on this issue. Some issues of joint owned property of spouses are considered. It is established that the Family Code of Ukraine does not contain norms that would be aimed at determining the legal status of property transferred to spouses for business activities or for participation in business associations, so these issues need to be addressed today.

It is emphasized that each of the types and forms of entrepreneurial activity, the order of formation of property of business associations, the scope of rights and obligations of its members have significant differences, and this directly affects the property relations of the spouses.

In particular, the problem of alienation of corporate rights by one of the spouses during the trial was investigated. In this case, the other spouse is not deprived of the right to claim compensation $\frac{1}{2}$ from the value of the share of the company's property in accordance with the share of the other spouse in the statutory fund of the company.

The property of a natural person-entrepreneur may be the object of joint owned property of the spouses and the subject of division between each spouse, taking into account the general requirements of the legislation on the criteria for determining the legal regime of joint owned property of spouses and methods of division between each spouse. The property of a natural person-entrepreneur, which is used for his economic activity, is considered to be the joint property of the spouses, as well as other property acquired during the marriage, provided that it is acquired at the expense of the funds due by the spouses.

It is analyzed that if one of the spouses, being a member of the company, contributes to the authorized capital of property that is jointly owned by the spouse, the other spouse has the right to claim compensation $\frac{1}{2}$ from the value of the share of property in accordance with the share of the other spouse in the statutory fund.

Key words: joint owned property of spouses, business activity, corporate rights, business associations, family legislation of Ukraine, joint property of spouses.

Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року (далі – СК України) [1] визначає правовий режим майна подружжя. Правовому регулюванню відносин власності подружжя присвячено главу 7 «Право особистої приватної власності дружини та чоловіка» (статті 57–59), главу 8 «Право спільної сумісної власності подружжя» (статті 60–74), главу 10 «Шлюбний договір» (статті 92–103). Окрім того, у СК України передбачено законний і договірний правові режими майна, що розширило свободу укладення шлюбного договору та його умов, і це може призводити до зміни режиму спільності майна подружжя і, відповідно, до зниження гарантій захисту їхніх майнових прав.

Проте, незважаючи на таку кількість статей, що врегулювали майнові відносини подружжя, тут ще залишається чимало прогалин та інших проблем. Зокрема, чинне законодавство не врегулювало питання правового режиму майна, переданого подружжям для підприємницької діяльності: переданого до статутного капіталу господарських товариств, приватних підприємств, пайових

внесків у підприємницькі кооперативи та інших юридичних осіб корпоративного типу, переданих для здійснення діяльності приватного підприємця, тощо. Коли одним із подружжя створюється приватне підприємство, або один (або обидва) з них входить до складу учасників господарського товариства й подружжя передає туди своє спільне майно, або реалізується одним із подружжя право на підприємницьку діяльність, то в усіх таких випадках постає питання, як змінюється правовий режим такого майна. А вже передача спільного майна для підприємницької діяльності різних форм породжує для обох із подружжя певні правові наслідки. Тому ця тема є дуже актуальною як із нормативного погляду, так і з практики застосування.

Дослідженню питань щодо проблем правового режиму майна подружжя присвятили свої праці такі відомі науковці, як: М.В. Антокольська, О.Б. Безпалько, М.Л. Белкін, А.М. Белякова, В.А. Васильєва, Н.Д. Вінтоняк, Д.В. Генкін, Н.С. Глузь, В.С. Гопанчук, О.В. Дзера, А.С. Довгерт, О.О. Єрошенко, Н.М. Єршова, О.М. Калітенко, О.Р. Кібенко,

Т.В. Кашаніна, Г.К. Матвеев, М.В. Оприско, В.О. Рясенцев, З.В. Ромовська, В.М. Самойленко, Р.О. Стефанчук, І.В. Спасибо-Фатеева, Є.О. Харитонов, Ю.С. Червоний, Я.М. Шевченко та інші.

Насамперед інтерес становлять правовідносини, що виникають у сфері діяльності господарських товариств. Треба зазначити, що норми корпоративного права не розв'язують питання, що стосуються майнових прав учасників господарських товариств із подружнім статусом. Водночас до корпоративних правовідносин залучається значна кількість фізичних осіб, які перебувають або перебували в зареєстрованому шлюбі. Юридична практика впритул підійшла до питання про правовий режим «підприємницького майна» в аспекті подружніх відносин. Особливе значення цей фактор набуває в тому разі, коли має місце розірвання шлюбу та поділ майна подружжя. Сьогодні непоодинокими є випадки, коли предметом поділу є подружнє майно, що має не споживчий, а саме виробничий характер, коли сторони включають до «подільного списку» частки в статутному фонді господарських товариств, пайові внески в підприємницькі кооперативи, набуті за час шлюбу цінні папери тощо. До того ж сторона, яка наполягає на поділі, нерідко не хоче погоджуватися на компенсацію, а вимагає поділу саме «бізнесу». Очевидно, що норми корпоративного права «замовчують» цей аспект, тому що є спеціальне законодавство, яке й покликане розв'язувати ці складні питання. Передусім це СК України. Проте в СК України немає жодної статті, яка була б спрямована на визначення правового режиму майна подружжя учасників підприємницьких товариств. Ця прогалина є значною. Треба враховувати, що кожен із видів господарських товариств, порядок формування його майна, обсяг прав та обов'язків його учасників мають суттєві особливості, які безпосередньо впливають на майнові відносини подружжя [2, с. 102].

Розв'язання цього питання повинно починатися з аксіоми про те, що юридична особа з моменту її державної реєстрації є самостійним суб'єктом цивільних правовідносин незалежно від її організаційно-правової форми. Її самостійність передусім важлива з огляду на майнове відокремленість. Питання відокремленості майна не означає наявності права власності на це майно. Саме в цій площині, на нашу думку, лежить розв'язання проблеми відмежування юридичних осіб корпоративного типу. Якщо в результаті створення засновник передав майно юридичній особі на праві господарського відання чи оперативного управління, то такі юридичні особи володіють відокремленим майном, але між засновником та учасником виникає речове право, а не корпоративні права. Такі юридичні особи є унітарними, і до таких організаційно-правових форм треба віднести державні підприємства, комунальні, казенні, дочірні. Якщо в результаті створення юридичній особі майно передається на праві власності, то незалежно від організаційно-правової форми між засновником, а надалі й учасником, встановлюється правовідношення майнового характеру зобов'язального типу, яке сьогодні переважна більшість називає корпоративним. Саме з цього часу площина майнового регулювання корпоративного права зміщується у сферу корпоративного правовідношення. Корпоративне правовідношення є складним за змістом, оскільки об'єднує не тільки майнові права, але й організаційні, особисті немайнові. Наявність особистих немайнових прав персоніфікує таке правовідношення, і треба вважати, що особа-учасник володіє суб'єктивним корпоративним правом щодо юридичної особи. Наявність у складі суб'єктивного права особистого немайнового, з якого випливає і низка організаційних, не може не впливати на правовий режим такого об'єкта майнових прав, його обіг [3, с. 10].

Корпоративне правовідношення є складним за змістом, оскільки об'єднує не тільки майнові права, але й організаційні, особисті немайнові. Наявність особистих

немайнових прав персоніфікує таке правовідношення, і треба вважати, що особа-учасник володіє суб'єктивним корпоративним правом щодо юридичної особи. Наявність у складі суб'єктивного права особистого немайнового, з якого випливає й низка організаційних, не може не впливати на правовий режим такого об'єкта майнових прав, його обіг [3, с. 11].

Оглядаючи судову практику Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України щодо розгляду справ у спорах, які виникають із розподілу майна подружжя, можна констатувати, що відчуження частки корпоративних прав одним із подружжя під час розгляду справи судом не позбавляє права іншого з подружжя претендувати на компенсацію $\frac{1}{2}$ від вартості частки майна товариства відповідно до частки другого з подружжя у статутному фонді цього товариства.

11 березня 2018 року Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду розглянув у порядку спрощеного позовного провадження справу за позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2, треті особи – ОСОБА_4, ОСОБА_3, про встановлення факту проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу, визнання майна спільною сумісною власністю та поділ майна, що належить сторонам на праві спільної сумісної власності, так: визнати за позивачем і відповідачем по $\frac{1}{2}$ частині квартири; визнати за позивачем право власності на автомобіль і припинити на нього право власності відповідача; інший автомобіль залишити відповідачу; визнати за позивачем право власності на земельну ділянку, будівельні матеріали та конструктивні елементи об'єкта незавершеного будівництва та припинити право власності відповідача на це майно; визнати за відповідачем право власності на земельну ділянку та будинок; визнати за позивачем право на отримання компенсації $\frac{1}{2}$ частки внесків до статутного капіталу господарських товариств, а також $\frac{1}{2}$ частки отриманих доходів від діяльності цих товариств. Суди встановили, що із січня 2004 року до березня 2015 року сторони проживали однією сім'єю без реєстрації шлюбу. У шлюбі народили двох дітей, факт свого батьківства щодо дітей відповідач не заперечував. Також встановлено, що відповідач має частку у статутному фонді кількох товариств з обмеженою відповідальністю. Задовольняючи позов у частині визнання права на частину корпоративних прав у двох товариствах з обмеженою відповідальністю, суд першої інстанції, з чим погодився й апеляційний суд, спирався на те, що з відкритих і публічних даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців і громадських формувань відомо, що відповідач має частку у статутному капіталі вказаних товариств, цей факт відповідач не заперечував.

З таким висновком погодився і Верховний Суд, оскільки, встановивши, що частка у статутних капіталах товариств сформована за кошти сторін, які проживали однією сім'єю, суди обґрунтовано визнали за позивачем право на компенсацію $\frac{1}{2}$ частки внесків до статутного капіталу вказаних товариств. Щодо компенсації $\frac{1}{2}$ частки внесків до статутного капіталу відповідача в ще одному товаристві, то апеляційний суд обґрунтовано не погодився з висновком суду першої інстанції в цій частині про те, що оскільки на час ухвалення рішення суду корпоративні права в товариства вибули з володіння відповідача, то вони не можуть бути внесені до складу спільної сумісної власності подружжя для його поділу, скасував у цій частині вимоги рішення суду та ухвалив нове рішення про задоволення таких вимог, оскільки відчуження корпоративних прав під час розгляду справи судом не позбавляє права позивача претендувати на компенсацію $\frac{1}{2}$ частки внеску відповідача до статутного капіталу вказаного товариства.

Верховний Суд дійшов висновку, що судові рішення в частині розв'язання спору щодо компенсації $\frac{1}{2}$ частки внесків до статутного капіталу вказаних товариств ухвалено

з додержанням норм матеріального права, через що відхилив доводи касаційної скарги про зворотнє з огляду на таке. Відповідно до статті 74 СК України, якщо жінка та чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, майно, набуте ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. На майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, поширюються положення глави 8 цього Кодексу.

Постановою Верховного Суду від 11 березня 2020 року рішення Луцького міськрайонного суду Волинської області від 20 березня 2019 року в незмінній частині та постанову Волинського апеляційного суду від 15 серпня 2019 року залишено без змін [4, с. 21–22].

Оглядаючи судову практику Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України щодо розгляду справ у спорах, які виникають із розподілу майна подружжя, також можна визначити, що, якщо один із подружжя, будучи учасником господарського товариства, вносить до статутного капіталу майно, яке є спільною власністю подружжя, то в іншого з подружжя виникає право вимоги виплати компенсації $\frac{1}{2}$ від вартості частки майна товариства відповідно до частки другого з подружжя у статутному фонді.

11 грудня 2019 року Верховний Суд у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду розглянув у порядку спрощеного позовного провадження справу за первісним позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2 та за зустрічним позовом ОСОБА_2 до ОСОБА_1 про поділ спільного майна подружжя. Суди встановили, що сторони перебували в зареєстрованому шлюбі з жовтня 1994 року до липня 2014 року. У період шлюбу було придбано рухоме та нерухоме майно, щодо розподілу якого в добровільному порядку згоди між сторонами досягнуто не було. Рішенням районного суду, яке залишено без змін ухвалою апеляційного суду, позови щодо поділу спільного майна між сторонами задоволено частково з урахуванням рівності часток майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. З такими висновками судів колегія суддів Верховного Суду погоджується з огляду на таке. Розв'язуючи питання про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, зокрема неподільної речі, суди застосовують положення частин четвертої та п'ятої статті 71 СК України щодо обов'язкової згоди одного з подружжя на отримання грошової компенсації та попереднього внесення другим із подружжя відповідної грошової суми на депозитний рахунок суду. Відповідно до статей 69, 70 СК України дружина і чоловік мають право на поділ майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, незалежно від розірвання шлюбу. У разі поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, частки майна дружини та чоловіка є рівними, якщо інше не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором. Грошові кошти, внесені одним із подружжя, який є учасником господарського товариства, до статутного капіталу цього товариства за спільні кошти подружжя, стають власністю цього товариства, а право іншого з подружжя на спільні кошти трансформується в інший об'єкт – право вимоги на виплату частини вартості такого внеску. Водночас одним із визначних є той факт, що грошові кошти набулі подружжям під час їхнього спільного проживання. Вклад до статутного фонду господарського товариства не є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. За змістом частин другої, третьої статті 61 СК України, якщо вклад до статутного фонду господарського товариства зроблено за коштів спільного майна подружжя, в інтересах сім'ї, той із подружжя, хто не є учасником товариства, має право на поділ одержаних

доходів. У разі використання одним із подружжя спільних коштів у супереч статті 65 СК України інший із подружжя має право на компенсацію вартості його частки.

Отже, якщо один із подружжя є учасником господарського товариства та вносить до його статутного капіталу майно, придбане за спільні кошти подружжя, то таке майно переходить у власність цього підприємства, а в іншого з подружжя право власності на майно (тобто речове право) трансформується в право вимоги (зобов'язальне право), сутність якого полягає у праві вимоги виплати половини вартості внесеного майна в разі поділу майна подружжя, або право вимоги на половину отриманого доходу від діяльності підприємства. Оскільки між подружжям не досягнуто згоди щодо способу поділу спільного майна та враховуючи, що сторони на депозитний рахунок вартість частини майна не вносили, у такому разі обгрунтованим є висновок про визнання за кожною зі сторін права власності на $\frac{1}{2}$ частину спірного майна.

Постановою Верховного Суду від 11 грудня 2019 року рішення Дзержинського районного суду м. Харкова від 10 листопада 2016 року та ухвалу Апеляційного суду Харківської області від 30 березня 2017 року залишено без змін [4, с. 24–25].

Отже, погоджуючись із думкою Н.Д. Вінтоняк, можна зазначити, що, передаючи юридичній особі корпоративного типу майно, що належить подружжю на праві спільної сумісної власності, корпоративних прав у повному обсязі – як майнових, так і немайнових – набуває тільки один із подружжя – той, який стає засновником (учасником) корпоративних відносин. Інший із подружжя корпоративних прав не набуває, хоча і його частка в праві спільної сумісної власності була передана корпорації. Після внесення подружжям свого спільного майна до статутного фонду юридичної особи корпоративного типу речові правовідносини, які існують у подружжя з приводу власності на майно, трансформуються в зобов'язальні правовідносини. В основі цих зобов'язальних відносин, що виникають між подружжям, яке передало спільне майно до статутного капіталу чи за коштів якого були придбані акції, лежить право вимоги. Це право вимоги можна визначити як правовідношення зобов'язального характеру, що виникає на підставі юридичного факту, що має корпоративну природу, згідно з яким один із подружжя, який не є учасником юридичної особи, але передав майно (де-факто), має право вимагати в іншого з подружжя, який є учасником юридичної особи, виплати певних сум, що належать йому згідно із законодавством [5, с. 13–14].

Склад та особливості майна, яке використовується в підприємницькій діяльності одним із подружжя, жодним нормативно-правовим актом не визначається. Один із подружжя, який здійснює підприємницьку діяльність, може використовувати для неї як спільне майно подружжя, так і вкладати у свою діяльність майно, що належить йому особисто. Унаслідок цього майно з різним правовим режимом змішується. Зазначити, яке майно є результатом власне дій підприємця, а яке має входити до спільного майна подружжя, украй важко. Тому завданням є визначення саме того майна, яке можна розглядати, по-перше, як особисте майно того з подружжя, який здійснює підприємницьку діяльність; по-друге, майно, що належить подружжю на праві спільної власності й у якому підприємцю належить певна частка в разі поділу майна.

Найбільш простим і реальним у сучасних умовах може бути інше розв'язання питання. Якщо один із подружжя має бажання бути зареєстрованим як підприємець, сторони мають самостійно визначити для себе основні питання, пов'язані з його подальшою підприємницькою діяльністю. Це може бути здійснено шляхом укладення відповідного договору (шлюбного або спеціального договору, спрямованого на розв'язання питань, пов'язаних із підприємницькою діяльністю одного з подружжя) [2, с. 102].

Згідно зі ст. 68 СК України, розірвання шлюбу не припиняє права власності на майно, набуте за час шлюбу. Розпорядження майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності, після розірвання шлюбу здійснюється співвласниками за взаємною згодою відповідно до ЦК України. Так, розірвання шлюбу саме собою автоматично не змінює режиму спільності майна подружжя до поділу його між подружжям. Однак законодавець, посилаючись у ч. 2 ст. 68 СК України на ЦК України, не вказує конкретних статей, у результаті чого залишає нерозв'язаним питання, якими саме статтями потрібно керуватися учасникам спільної власності під час здійснення правомочностей щодо розпорядження майном [6, с. 463].

Оглядаючи судову практику Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України щодо розгляду справ у спорах, які виникають із розподілу майна подружжя, можна констатувати, що майно фізичної особи – підприємця може бути об'єктом спільної сумісної власності подружжя і предметом поділу між кожним із подружжя з урахуванням загальних вимог законодавства щодо критеріїв визначення правового режиму спільного сумісного майна подружжя та способів поділу його між кожним із подружжя.

19 лютого 2020 року Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду розглянув у порядку спрощеного позовного провадження справу за позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2 щодо визнання за позивачем права власності на частину автомобіля та торговельні контейнери і за зустрічним позовом ОСОБА_2 до ОСОБА_1 про відшкодування половини вартості майна, що було в контейнерах. Суди встановили, що із квітня 2005 року до листопада 2014 року сторони перебували в зареєстрованому шлюбі. Під час шлюбу сторони набули рухоме майно, згоди щодо поділу якого вони не досягли. Постановою апеляційного суду рішення міськрайонного суду в частині відмови в задоволенні позову про поділ торговельного контейнера скасовано й ухвалено в цій частині нове рішення про задоволення позову. У задоволенні зустрічного позову суд першої інстанції відмовив. Касаційний цивільний суд погодився з висновком суду апеляційної інстанції з огляду на таке. Згідно зі статтею 52 ЦК України фізична особа – підприємець відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке згідно із законом не може бути звернено стягнення. Фізична особа – підприємець, яка перебуває у шлюбі, відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм особистим майном і часткою

у спільній сумісній власності подружжя, яка належатиме їй при поділі цього майна.

Отже, майно фізичної особи – підприємця, яке використовується для її господарської діяльності, вважається спільним майном подружжя, як і інше майно, набуте в період шлюбу, за умови, що воно придбане за належні подружжю кошти. Суд першої інстанції безпідставно відмовив у задоволенні позову про поділ контейнерів, оскільки це майно було придбане сторонами за спільні кошти під час шлюбу, а тому є спільною сумісною власністю подружжя, яке підлягає поділу шляхом виділення кожному з них у натурі конкретного майна.

Постановою Верховного Суду від 19 лютого 2020 року рішення Коростенського міськрайонного суду Житомирської області від 4 жовтня 2017 року у нескасованій частині та постанову Апеляційного суду Житомирської області від 19 березня 2018 року залишено без змін [4, с. 23].

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна зробити такі **висновки**. Законодавством України чітко не врегульовано питання правового режиму майна подружжя, переданого ними для підприємницької діяльності: до статутного капіталу господарських товариств, приватних підприємств та інших юридичних осіб корпоративного типу, для діяльності як приватного підприємця. Водночас така передача породжує для обох із подружжя певні правові наслідки. Крім того, кожна організаційно-правова форма юридичної особи та, відповідно, специфіка діяльності фізичної особи – підприємця мають свої особливості, які безпосередньо впливають на майнові відносини подружжя під час такої передачі. Тому, враховуючи відсутність відповідних норм у законодавстві для регулювання цих питань, потрібно керуватися загальними нормами цивільного та сімейного законодавства та спиратися на загальне розуміння норм сімейного та корпоративного права.

Усталені висновки із судової практики говорять, що майно фізичної особи – підприємця, яке використовується для її господарської діяльності, вважається спільним майном подружжя, як і інше майно, набуте в період шлюбу, за умови, що воно придбане за належні подружжю кошти.

Якщо один із подружжя є учасником господарського товариства і вносить до його статутного капіталу майно, придбане за спільні кошти подружжя, то таке майно переходить у власність цього підприємства, а в іншого з подружжя право власності на майно (тобто речове право) трансформується в право вимоги (зобов'язальне право), сутність якого полягає у праві вимоги виплати половини вартості внесеного майна в разі поділу майна подружжя, або право вимоги на половину отриманого доходу від діяльності підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21–22. Ст. 135.
2. Гіденко Є.С. Проблеми колізій у сімейному законодавстві України та інші проблеми здійснення й захисту сімейних прав. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 6. С. 101–104.
3. Васильєва В.А. Спільна сумісна власність подружжя і корпоративні права. *Корпоративні правочини* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27–28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 8–14.
4. Огляд судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України щодо розгляду справ у спорах, що виникають із розподілу майна подружжя. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/newfolderfor_uploads/supreme/Oglyad_podil_majna.pdf.
5. Вінтоняк Н.Д. Корпоративні відносини в аспекті відносин між подружжям. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 10–14.
6. Філик Н.В., Костюкова К.М. Спільна сумісна власність подружжя: теорія і практика. URL: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/18450/1>.